

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра інтелектуальних вимірювальних систем та інженерії якості (№ 303)

Голова НМК 2

Д.М. Крицький

«31» _____ 08 _____ 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 124 «Системний аналіз»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Системний аналіз і управління»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Харків 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів за спеціальністю 124 «Системний аналіз».

Освітня програма «Системний аналіз і управління»

« 24 » 08 2023 року – 11 с.

Розробник: Павлик Г.В., доцент кафедри, к.т.н.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри інтелектуальних вимірювальних систем та інженерії якості

Протокол № 1 від « 24 » 08 2023 р.

Завідувач кафедри к.т.н.

(підпис)

В.П. Сіроклин

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 12 «<u>Інформаційні технології</u>» (шифр та найменування) Спеціальність 124 <u>Системний аналіз</u>» (код та найменування) Освітня програма «<u>Системний аналіз і управління</u>» (найменування) Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Обов'язкова
Кількість модулів – 2		Навчальний рік
Кількість змістових модулів – 2		2023/ 2024
Індивідуальне завдання -		Семестр
Загальна кількість годин – 32 ¹ /90		1-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 3,63		Лекції ¹⁾
		16 годин
		Практичні, семінарські¹⁾
		16 годин
		Лабораторні ¹⁾
Самостійна робота		
58 годин		
Вид контролю		
Модульний контроль, залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 32/58;

¹⁾Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є глибоке засвоєння знань щодо правового регулювання відносин, що мають місце під час виникнення, використання та охорони об'єктів права інтелектуальної власності.

Завданням навчальної дисципліни є формування у студентів фахових знань щодо загальних положень права інтелектуальної власності, її інститутів, понять та видів об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності, підстав виникнення, умов і порядку використання її результатів, порядку та способів захисту порушених прав.

Компетентності, які набуваються: знання науково-теоретичних й практичних положень про право інтелектуальної власності і його правові інститути, особливості правового регулювання, основні міжнародно-правові акти, норми Цивільного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності, порядок їх застосування, закріплення та правовий захист особистих немайнових і майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, спеціальну науково-методичну літературу.

Очікувані результати навчання: вміння правильно визначати види об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності, забезпечувати юридичне оформлення відповідних прав, тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних відносинах, що виникають у процесі використання результатів права інтелектуальної власності, та її захисту; визначати патентоспроможність об'єктів промислової власності, складати документи заявки на патент для об'єктів промислової власності та документи для державної реєстрації авторського права.

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Право інтелектуальної власності у правовій системі України. Промислова власність.

Тема 1. Загальна характеристика законодавства в сфері права інтелектуальної власності. Роль і значення інтелектуальної діяльності і власності для суспільства. Поняття інтелектуальної власності та її види. Авторське право і суміжні права. Право промислової власності. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту товарів і послуг. Законодавство України про інтелектуальну власність. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності. Порушення авторського права.

Тема 2. Право промислової власності.

Поняття права промислової власності та його види. Відмінності між правом промислової власності та авторським правом. Суб'єкти права промислової власності. Особисті немайнові та майнові права патентовласника. Винахід,

корисна модель, промисловий зразок – як об'єкти цивільних прав. Права на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

Тема 3. Винахід та корисна модель

Винахід та корисна модель як об'єкти правової охорони. Відмінності патенту на корисну модель і патенту на винахід.

Об'єкти винаходу (корисної моделі), правова охорона яким надається згідно з Законом. Об'єкти на які не поширюється правова охорона. Об'єкти, які не визнаються винаходами (корисними моделями).

Склад заявки. Опис винаходу (корисної моделі). Галузь техніки, до якої належить винахід (корисна модель). Рівень техніки. Аналоги винаходу (корисної моделі) та прототип. Суть винаходу (корисної моделі). Технічний результат. Графічні зображення. Реферат.

Формула винаходу (корисної моделі). Структура формули винаходу (корисної моделі) та її види. Одноланкова формула. Багатоланкова формула. Складання формули винаходу (корисної моделі). Обмежувальна й відмітна частини формули.

Особливості змісту заявки на винахід щодо пристрою, процесу (способу), нового застосування відомого продукту чи процесу

Подання заявки. Розгляд заявки. Права власника патенту на винахід (корисну модель).

Патентно кон'юнктурні дослідження. Порядок проведення патентних досліджень. Розробка завдання на проведення патентних досліджень. Розробка регламенту пошуку інформації на проведення патентних досліджень щодо ОГД, його складових частин; визначення предмета пошуку; зазначення мети пошуку інформації; визначення держав пошуку інформації. Міжнародна система класифікації Визначення класифікаційних індексів. Вибір джерел інформації.

Визначення новизни. Аналіз документації, відібраної в результаті пошуку. Вибір аналогів і прототипу. Порівняльний аналіз досліджуваного технічного рішення та прототипу. Визначення істотних відмінностей.

Бази даних винаходів та корисних моделей України, Росії, США. Робота з базами.

Тема 4. Промисловий зразок

Промисловий зразок як об'єкт ІВ. Умови набуття правової охорони промислового зразка. Об'єкти, які не можуть одержати правову охорону. Права власника патенту України на промисловий зразок. Порядок отримання патенту на промисловий зразок. Проведення експертизи заявки та видача патенту. Патентування промислового зразка в іноземних державах. Правила складання та подання заявки на промисловий зразок.

Тема 5. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту й виробленої ними продукції (товарів, послуг).

Засоби індивідуалізації - група об'єктів інтелектуальної власності. Фірмове найменування і комерційне позначення. Знак для товарів і послуг (торгова марка). Майнові права на торговельну марку. Позначення та знаки, які не набувають правової охорони. Реєстрація знака для товарів і послуг. Попереджувальне маркування. Керування правами. Використання. Типи знаків для товарів і послуг.

Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування. Комерційна таємниця. Ноу-хау (секрет виробництва).

Зазначення походження товарів. Порядок реєстрації права на кваліфіковане зазначення походження товару та одержання свідоцтва. Умови надання правової охорони кваліфікованим зазначенням походження товарів. Особи, які мають право на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару. Особи, які мають право на використання зареєстрованої назви місця походження товару або зареєстрованого географічного зазначення походження товару. Права, які випливають з реєстрації кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на його використання. Подання заявки. Заявка. Експертиза заявки. Реєстрація кваліфікованого зазначення походження товару в іноземних державах.

Модульний контроль.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Авторське право і суміжні права.

Тема 6. Авторське право та його зміст. Об'єкти та суб'єкти авторського права.

Поняття авторського права. Авторське право в об'єктивному і суб'єктивному значенні. Види інтелектуальної діяльності, які охороняються авторським правом. Виникнення і здійснення авторського права, межі його чинності. Об'єкти авторського права. Об'єкти, на які авторське право не поширюється. Основні види творів науки, літератури і мистецтва, що охороняються авторським правом.

Особисті немайнові права. Майнові права автора. Строки чинності авторських прав. Наслідки припинення чинності авторських майнових прав. Авторські договори та їх види.

Комп'ютерні програми як об'єкти охорони авторського права. Державна реєстрація програм.

Суміжні права. Суб'єкти суміжних прав. Об'єкти суміжних прав. Строк чинності суміжних прав.

Порушення авторського права і суміжних прав. Способи цивільно-правового захисту авторського і суміжних прав. Відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав.

Тема 7. Вибір способів правової охорони та захисту прав на об'єкти авторського права і відповідні об'єкти права промислової власності.

Відмінності охорони на об'єкти авторського права і права промислової власності пов'язані із різними видами об'єктів права інтелектуальної власності та особливостями охорони прав: підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності, критерії охороноздатності об'єктів авторського права і права промислової власності, строки чинності майнових прав. Співвідношення правової охорони творів і торговельних марок (знаків для товарів і послуг).

Модульний контроль.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	
Модуль 1					
Змістовий модуль 1.					
Право інтелектуальної власності у правовій системі України. Промислова власність.					
Тема 1. Загальна характеристика законодавства в сфері права інтелектуальної власності.	8	1	2		5
Тема 2. Право промислової власності.	14	2	2		10
Тема 3. Винахід та корисна модель	16	2	4		10
Тема 4. Промисловий зразок	12	2	2		8
Тема 5. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту й виробленої ними продукції (товарів, послуг).	8	1	2		5
Модульний контроль	2	2			
Разом за змістовим модулем 1	60	10	12		38
Модуль 2					
Змістовий модуль 2. Авторське право і суміжні права..					
Тема 6. Авторське право та його зміст. Об'єкти та суб'єкти авторського права.	14	2	2		10
Тема 7. Вибір способів правової охорони та захисту прав на об'єкти авторського права і відповідні об'єкти права промислової власності.	14	2	2		10
Модульний контроль	2	2			
Разом за змістовим модулем 2	30	6	4		20
Усього годин	90	16	16		58

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виявлення плагіату. Програми, що дозволяють виявити запозичення.	2
2	Визначення патентоспроможності об'єкту.	2
3	Складання заявки на винахід та заявки на корисну модель.	4
4	Промислові зразки	2
5	Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту й виробленої ними продукції (товарів, послуг).	2
6	Авторське право і суміжні права. Комп'ютерні програми як об'єкти охорони авторського права. Державна реєстрація програм.	4
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика законодавства в сфері права інтелектуальної власності.	5
2	Право промислової власності.	10
3	Винахід та корисна модель	10
4	Промисловий зразок	8
5	Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту й виробленої ними продукції (товарів, послуг).	5
6.	Авторське право та його зміст.	10
7	Вибір способів правової охорони та захисту прав на об'єкти авторського права	10
	Разом	58

7. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, консультацій за розкладом кафедри та індивідуальні (при необхідності), самостійна робота студентів з нормативно-правовими актами та інформаційними ресурсами.

8. Методи контролю

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, консультації за розкладом кафедри та індивідуальні (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники). Вибіркове опитування студентів на лекційних заняттях. Допускове

опитування перед виконанням практичних робіт. Поточне тестування та модульний контроль та екзамен.

9. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття	Кількість занять	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...30	1	0...30
Змістовний модуль 2			
Виконання практичних робіт	0...5	2	0...10
Модульний контроль	0...25	1	0...35
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Білет для заліку складається з двох теоретичних запитань (по 30 балів) та практичного (40 балів).

Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: знання науково-теоретичних й практичних положень про право інтелектуальної власності і його правові інститути, особливості правового регулювання, основні міжнародно-правові акти, норми Цивільного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності, порядок їх застосування, закріплення та правовий захист особистих немайнових і майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, спеціальну науково-методичну літературу.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: вміння правильно визначати види об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності, забезпечувати юридичне оформлення відповідних прав, тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних відносинах, що виникають у процесі використання результатів права інтелектуальної власності, та її захисту; визначати патентоспроможність об'єктів промислової власності, складати документи заявки на патент для об'єктів промислової власності та документи для державної реєстрації авторського права.

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати всі практичні роботи. Вміти самостійно давати характеристику об'єкту інтелектуальної власності та визначати спосіб його охорони.

Добре (75-89). Твердо мати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати всі практичні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах. Вміти визначати спосіб охорони об'єкту інтелектуальної власності та оформляти документи заявки.

Відмінно (90-100). Повно знати основний та додатковий матеріал. Орієнтуватися у підручниках та посібниках. Досконально знати усі теми та вміти застосовувати одержані знання для охорони об'єкту інтелектуальної.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

10. Методичне забезпечення

1. Нормативно-правові акти

Конституція України: за станом на 6 квітня 2010 року / Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Кримінальний кодекс України: за станом на 5 квітня 2001 року / Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст.131.

Про авторське право та суміжні права: Закон України від 13 грудня 1991 року // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – №10. – Ст.62.

Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір: Постанова Кабінету Міністрів України № 1756 від 27.12.2001 р. // Офіц. вісн. України. – 2001(2). – № 52. – С. 114. – Ст. 2369.

2. Ілюстративні матеріали.

11. Рекомендована література

- Капінос М.М., Лерантович Е.Т., Солощук М.М. Інтелектуальна власність Підручник. — Харків: Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Друкарня Мадрид, 2016. — 396 с
- Світличний О.П. Право інтелектуальної власності Підручник. – Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.

3. Назаренко Н.В. Інтелектуальна власність в інформаційних технологіях Кривий Ріг: Діоніс, 2014.-170 с.
4. Ксенофонтова М.Н., Самодай В.П., Дубовик С.Г. Інтелектуальна власність: у схемах і таблицях Навчальний посібник. — Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. — 292 с.
5. Іванюк О.В., Литвинчук І.Л. Інтелектуальна власність Навчально-наочний посібник. — Житомир: В. Б. Котвицький, 2014. — 163 с.
6. Тімуш І.С., Нікітін Ю.В., Мироненко В.П. (ред.) Актуальні проблеми права інтелектуальної власності Навчальний посібник. – К. : Національна академія управління, 2014. – 352 с.
7. Москалюк Н.Б. Державна система правової охорони інтелектуальної власності Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2012. — 110 с.
8. Попова О.Г., Самойлов В.Я. Патентні дослідження в науково-дослідній роботі студентів. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2006. - 52 с.
9. Кривцов В.С., Планковський С.І., Воробйов Ю.А. Патентні дослідження в мережі INTERNET. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2007. - 79 с.

12. Інформаційні ресурси

Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) <http://nipo.gov.ua>

Державне підприємство «Український інститут промислової власності».
www.ukrpatent.org

Електронно-цифрова бібліотека Європейського патентного відомства
<http://www.ep.espacenet.com> або <http://www.european-patent-office.org>.

Сайт Верховної Ради України — www.zakon1.rada.gov.ua.